

VILNIAUS UNIVERSITETO

SENATAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO TEISĖS DEPARTAMENTO IŠVADOS DĖL SEIMO NARĖS VIRGINIJOS BALTRAITIENĖS ĮREGISTRUOTO MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO 2 IR 28 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIP-3223 (2)

Vilnius

2011-09-27

Vilniaus universiteto Senatas, susipažinęs su Lietuvos Respublikos Seimo (toliau - Seimas) tinklalapyje 2011 m. rugpjūčio 30 d. paskelbta Teisės departamento išvada (toliau - Išvada) dėl Seimo narės Virginijos Baltraitienės 2011 m. rugpjūčio 17 d. įregistruoto Mokslo ir studijų įstatymo 2 ir 28 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIP-3223 (2) (toliau - Projektas) ir įvertinęs posėdžio metu pateiktus teisės mokslams atstovaujančių Senato narių argumentus, k o n s t a t u o j a:

1. didžioji dalis Išvados teiginių nėra paremti nei galiojančiais teisės aktais, nei mokslinės jurisprudencijos išvadomis, nei juo labiau Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau - Konstitucinis Teismas arba KT) praktika. Oficialiosios konstitucinės doktrinos ignoravimas itin ryškiai krenta į akis, turint omenyje Išvados rengėjų patikinimą, kad įstatymo projektas buvo vertintas ir atitikties Konstitucijai aspektu;
2. Išvados rengėjai arba nesuprato, arba nenorėjo suprasti Seimo narės Virginijos Baltraitienės pastangų užpildyti dėl įstatymų leidėjo neapdairumo atsiradusią spragą Mokslo ir studijų įstatyme (toliau - MSI) - būtent šio tikslo, o ne Vilniaus universiteto „pozityviosios diskriminacijos“, kaip teigia Išvados autoriai, siekia Projektas;
3. 1990 m. birželio 12 d. įstatymas dėl Vilniaus universiteto statuto patvirtinimo visa apimtimi tebegalioja ir šiandien - MSI priėmimas pats savaime niekaip nepaveikė (ir negalėjo paveikti!) jo galiojimo fakto ar kaip nors kitaip jį apriboti, todėl tik nusistebėjimą gali sukelti Išvados argumentacija, kad Vilniaus universiteto statuto naujos redakcijos patvirtinimas įstatymu neva reikštų ne logišką Konstitucijos garantuotos ir įstatymo leidėjo daugiau kaip prieš 20 metų

detalizuotos Vilniaus universiteto autonomijos tęstinumo patvirtinimą, bet „privilegijų ar išimčių“ šiam universitetui suteikimą.

Savo poziciją Vilniaus universiteto Senatas pirmiausia grindžia svarbiu juridiniu faktu, kurio galbūt nežino Išvados rengėjai, - Vilniaus universitetas jau daugiau kaip 20 metų naudojasi Lietuvos Respublikos **įstatymu** nustatytu autonomijos statusu (žr. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) 1990 m. birželio 12 d. įstatymas Nr. I-281 „Dėl Vilniaus universiteto statuto patvirtinimo“//Valstybės žinios, 1990-06-30, Nr. 18-468; šio įstatymo nauja redakcija //Valstybės žinios, 2002-05-14, Nr. 48-1834). Turint galvoje šią faktinę aplinkybę bei oficialiosios Konstitucinio Teismo doktrinos nuostata, kad „įstatymais <...> gali būti nustatomos skirtingos autonomijos ribos; įstatymais gali būti skirtingai reguliuojami aukštųjų mokyklų valdymo, taip pat ir jų savivaldos santykiai“ (Konstitucinio Teismo 2002 m. vasario 5 d. nutarimas), akivaizdu, kad MSĮ priėmimas pats savaime niekaip nepaveikė (ir negalėjo paveikti!) jo galiojimo fakto ar kaip nors kitaip jį apriboti. Ir čia nėra jokio prieštaravimo - priešingai, toks dviejų įstatymų (bendrojo ir specialaus) koegzistavimas nuo senovės Romos laikų yra gerai žinomas pasaulinėje teisės teorijoje ir praktikoje: visuotinai yra pripažįstama bendrojo ir specialaus įstatymo (arba normos) konkurencijos taisyklė, kuri leidžia teisinių santykių reguliavimo diferenciaciją. Esant bendrosios ir specialiosios normų konkurencijai yra taikoma specialioji norma: *lex posteriori generalis non derogat legi priori speciali*.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad minėto klasikinio teisės principo galiojimą Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo reguliavime Konstitucinis Teismas patvirtino dar 1994 m. birželio 27 d. nutarime, kai vienareikšmiškai išaiškino, jog „naujai priimtas įstatymas negali **susiaurinti** ar **pažeisti** tų savivaldos garantijų, kurios yra įtvirtintos konstitucijoje ir detalizuotos **įstatymuose**“. Iš šio Konstitucinio Teismo teiginio seka tik viena logiška išvada: MSĮ nuostatos taikomos ir Vilniaus universitetui, tačiau tik ta apimtimi, kiek jos nesusiaurina ir nepažeidžia 1990 m. birželio 12 d. ir vėlesniais įstatymais patvirtintų VU autonomijos statuso esminių nuostatų, iš kurių svarbiausia - Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas klasikinis aukštųjų mokyklų autonomijos principas.

Konstitucijos 40 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas klasikinis aukštųjų mokyklų autonomijos principas pirmiausiai reiškia aukštųjų mokyklų savivaldą bei nepriklausomumą nuo politinės valdžios. Šiuo aspektu aukštųjų mokyklų autonomijos principas gretintinas su teisėjų ir teismų nepriklausomumo principu. Aiškindamas pastarojo principo turinį Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad jau esamų teismų veiklos garantijų mažinimas reiškia teismų nepriklausomumo principo pažeidimą. Pabrėžtina, kad tiek aukštųjų mokyklų, tiek ir teismų

nepriklausomumas nuo politinių įtakų yra labai svarbus teisinės demokratinės valstybės egzistavimo garantas, todėl Konstitucinio Teismo argumentai dėl teisėjų ir teismų nepriklausomybės *mutatis mutandis* taikytini ir aukštųjų mokyklų autonomijos principui. Taigi jau vien pats Vilniaus universiteto statuto patvirtinimo teisinės formos pakeitimo iš aukštesnės (įstatymo formos) į žemesnę (Seimo nutarimo formą) faktas neabejotinai reikštų buvusių **garantijų sumažinimą**, ir galbūt net sukeltų tokio žingsnio antikonstituciškumo pasekmes.

Apibendrinami išsakyti argumentus darome tvirtą išvadą, kad nei iki šiol egzistavusi tvarka, pagal kurią Vilniaus universiteto statusas buvo tvirtinamas įstatymu, nei Seimo narės Virginijos Baltraitienės pateiktas įstatymo projektas neprieštarauja nei Konstitucijai, nei viešosios ar privatinės teisės principams. Atvirkščiai, Projekto priėmimas užpildys MSĮ spragą, atsiradusią dėl visuotinai žinomos ir pripažintos bendrojo ir specialaus įstatymų konkurencijos taisyklės ignoravimo.

Priimta vienbalsiai Vilniaus universiteto Senato 2011 m. rugsėjo 27 d. posėdyje.

Senato pirmininkas

prof. Domas Kaunas

Senato nariai:

Akad. B. Juodka

Doc. dr. J. Galginaitis

Prof. habil. dr. J. Banys

Prof. habil. dr. J. R. Lazutka

Doc. dr. R. Vaitkus

Prof. habil. dr. S. Tumkevičius

Prof. R. Makuška

Prof. dr. S. Tautkus

Prof. dr. B. Galiniene

Prof. habil. dr. P. Gylys

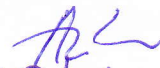
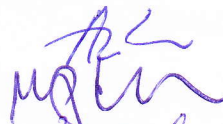

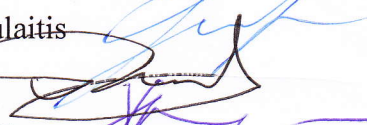

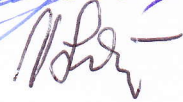
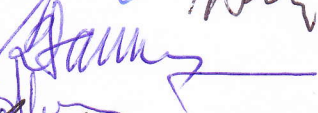

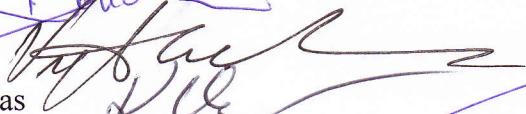

Prof. habil. dr. A. Marčinskas

Prof. dr. R. Skyrius

Doc. dr. A. Smetona

Prof. dr. D. Pociūtė-Abukevičienė

Doc. dr. K. Dubnikas

Prof. dr. G. Valickas
Prof. dr. A. Dobryninas
Prof. dr. M. P. Šaulauskas
Prof. habil. dr. V. Balevičius
Prof. habil. dr. G. Tamulaitis
Prof. dr. O. Rukšėnas
Prof. habil. dr. J. Naujalis
Prof. dr. Z. Butkus
Prof. dr. R. Petrauskas
Prof. dr. I. A. Kuncevičius
Prof. habil. dr. O. Poliakovas
Prof. dr. Ž. Pečiulis
Prof. dr. A. Pacevičius
Prof. dr. G. Stepanauskas
Prof. habil. dr. R. Leipus
Prof. habil. dr. E. Manstavičius
Prof. habil. dr. Z. A. Kučinskienė
Prof. habil. dr. K. Strupas
Prof. habil. dr. V. Nekrošius
Prof. dr. E. Kūris
Prof. habil. dr. E. Nekrašas
Doc. dr. N. Bražėnienė
Prof. dr. D. Melnikienė
Prof. habil. dr. A. Žukauskas
Prof. habil. dr. G. Dzemyda
Prof. habil. dr. V. Laurinavičius
Prof. habil. dr. K. Sasnauskas
Dr. P. Balkevičius
Dr. V. Rubavičius
Prof. habil. dr. K. Valuckas

Studentų atstovai

Arminas Varanauskas VUSA prezidentas

Roma Fedosejevaitė

Kotryna Peilakauskaitė

Vainius Rakauskas

Petras Purlys

Eglė Gražėnaitė

Monika Janilionytė

Goda Gildutytė

Rūta Andrejauskaitė

Edgaras Kuodys

Paulius Baumila

Viktorija Pribylskaja

Andrius Popovas

Deividas Anusas